

PORADNIK SPÓŁDZIELNI

Przedpłata wynosi
3 zł kwart.
Cena ogłoszeń:
Wiersz petyt. 4-łam.
30 groszy.

DWUTYGODNIK DLA SPRAW SPÓŁDZIELCZYCH,
ORGAN
UNJI ZWIĄZKÓW SPÓŁDZIELCZYCH W POLSCE
wychodzący zamiast czasopism

Wydawca:
Unja Związków Spółdziel-
czych w Polsce.
Poznań, plac Wolności 18.
Redaktor: Rus Kuźtalan.

„Poradnik Spółdzielni” „Poradnik Spółdzielni Kredytowych” „Siła” „Odrodzenie”.

Nr. telefonów: Unja Związków Spółdzielczych w Polsce 4321, 2056, 2183, 2184; Spółdzielnia Wydawnicza U. Z. S. w Poznaniu — 3489
Wszelkie przesyłki należy adresować: Do Redakcji: Unja Związków Spółdzielczych w Polsce. — Poznań pl. Wolności 18.
Do Administracji: Spółdzielnia Wydawnicza U. Z. S. w Poznaniu, pl. Wolności 18. Konto czekowe: Poznań P. K. O. nr. 206 013.

„Narody, które nie umieją pracować i oszczędzać, znikną z powierzchni ziemi”.

POZNAŃ * WARSZAWA * LWÓW * KRAKÓW.

Spis rzeczy: Bilans Banku Polskiego. — Spółdzielczość w Czechosłowacji. — Jak otrzymać kredyt budowlany? — Waloryzacja wierzytelności w Niemczech. — Z naszego ruchu spółdzielczego. — Wiadomości. — Przegląd czasopism. — Nadesłane książki. — Ogłoszenia: Rejestr spółdzielni. — Walne zgromadzenia. — Bilanse.

Bilans Banku Polskiego.

Z pośród naszych instytucyj finansowych Bank Polski jako jedyna instytucja emisyjna wysuwa się na czoło. Jak w każdym zresztą państwie tak i u nas statut jej przewiduje dekadowe ogłaszanie bilansów, by nietylko banki i t. d., ale już ogół społeczeństwa miał możliwość orientacji i wglądu w najtrudniejsze i najzawilsze zagadnienia gospodarcze. Bilans Banku Polskiego nabiera jednak znaczenia specjalnego w chwilach przełomowych, z niego bowiem można wyczytać przyczyny, powodujące przełom, jak i wykreślić dalszą linię postępowania.

W przeciwstawieniu do bilansów przedsiębiorstw prywatnych znajdujemy w bilansie Banku Polskiego pozycje odmienne, a tak b. charakterystyczne właśnie dla tej instytucji. Z pośród aktywów pod tym względem zasługuje na uwagę w pierwszym rzędzie złoto, później waluty, dewizy i inne należności zagraniczne. Znaczenie tych pozycji jest podwójne. Po pierwsze, z nich wyczytać można zapasy dewiz lub złota, jakimi Bank rozporządza, one stanowią jak gdyby kasę tego przedsiębiorstwa, szczególnie wobec płatności zagranicznych, niemniej są jednak i wskaźnikiem ogólnego ruchu złota w kraju i zagranicą. Po drugie, w myśl statutu, obie pozycje składają się na tak zwane pokrycie kruszcowe, one stanowią oś całej emisji banknotów Banku Polskiego. Wiadomo, że Polska przyjęła zasadę 30% pokrycia kruszcowego, a zatem od ilości złota i dewiz zależy wysokość emisji banknotów. Te dwie pozycje są jak gdyby najważniejszym hamulcem, przeciwdziałającym nieograniczonej emisji biletów i w ten też tkwi ich znaczenie, tak specyficzne dla bankowej działalności Banku Polskiego. Pozycja monet

srebrnych i bilonu zamyka owa Kasę Banku Polskiego.

Jako czwarta z rzędu b. ważna pozycja idzie portfel wekslowy. Już każde przedsiębiorstwo prywatne, bez względu na swój cel i charakter, zwraca baczność uwagę właśnie na to aktywum. W Banku Polskim zaś weksel ma jeszcze i to znaczenie, że w myśl statutu, podobnie jak złoto i dewizy, weksle służą jako pokrycie emisji. Jest to tak zwane pokrycie wekslowe, mogące stanowić pokrycie w wysokości $\frac{2}{3}$ emisji biletów. Wysokość portfela wekslowego wynosiła wedle bilansu na 31 lipca b. r. 302.941.599,49 zł.

Dalsze pozycje, jak: pożyczki, zabezpieczone papierami wartościowymi lub walutami — tak zw. „lombard” — wreszcie zdyskontowane papiery krótkoterminowe mają mniejsze znaczenie w porównaniu z pozycjami poprzednimi. Spełniają one rolę raczej pomocniczą właśnie ze względu na zasadniczy charakter instytucji, regulującej przedewszystkiem obrót pieniężny, a nie tyle obrót pożyczkowy.

Jako specjalna pozycja figuruje między aktywami dług Skarbu Państwa. Jak ogólnie wiadomo, w myśl statutu za monopol emisji Bank Polski winien skarbowi udzielać pożyczek bezprocentowych do maksymalnej wysokości 50 milionów złotych. Ograniczenie właśnie tego długu było koniecznym, ze względu na utrzymanie samodzielności i niezależności Banku Polskiego od wpływów postronnych, szczególnie politycznych; skarb więc nie może z tego tytułu pożyczać w Banku Polskim więcej, aniżeli wyżej określoną kwotę. Stworzono w ten sposób pewną zaporę dla wszelkich zakupów, mogących od strony skarbu grozić nadmiernym czerpaniem kredytu z zapasów Banku Polskiego i w ten sposób wywołać inflację skarbową.

Pozycja nieruchomości i ruchomości oraz „inne aktywa“ zamykają lewą stronę bilansu.

W pasywach na pierwszym miejscu, zresztą jak w każdej spółce akcyjnej, spotykamy kapitał zakładowy w wysokości 100 milionów złotych, potem fundusz zapasowy w sumie 1 197 009,80 złotych (31 lipca 1925 r.).

Najważniejszą jednak pozycją jest następną, a mianowicie obieg biletów bankowych. Wynosił on dnia 31 lipca 1925 r. 461 639 520 — zł. Znany jest ogólnie fakt, że w ostatnich dziesięciu latach bilet bankowy czyli banknot wyparł z obiegu monety i stał się najważniejszym reprezentantem pieniądza. Bez względu na to, czy banknot ten jest wymienny na złoto, czy też nie, czy ma kurs przymusowy, prawny lub tylko kasowy, proces płatniczy posługuje się nim w znacznie większym stopniu, aniżeli przed wojną. Banknot dzisiaj wciśka się w najmniejsze komórki życia gospodarczego i pełni te funkcje w obrocie płatniczym, jakie spełniał pieniądz złoty. Stąd też pozycja obiegu biletów bankowych posiada znaczenie najogólniejsze; jest ona jak gdyby barometrem, wskazującym na tętno życia gospodarczego w kraju.

W ścisłej zależności od niej następuje pozycja rachunków żywych i innych, natychmiast płatnych zobowiązań. Jest ona do pewnego stopnia uzupełnieniem i rezerwą dla poprzednich i często uchodzi w ocenie jako pozycja tej samej wagi. Wyraża się to nawet w niektórych ustawodawstwach. Tak n. p. ustawodawstwo Stanów Zjednoczonych Północnej Ameryki żąda pokrycia kruszcowego nie tylko dla obiegu biletowego ale i dla rachunków żywych i depozytowych. W rachunkach żywych w Banku Polskim rachunek Państwa odgrywa poważną rolę ze względu na jego terminowe płatności; niemniej jednak mają znaczenie i prywatne rachunki żywe.

Pozycją piątą: zobowiązania w walucie zagranicznej posiada pomiędzy pasywami swoje specjalne znaczenie. Daje ona do pewnego stopnia pogląd na obrót walutami w kraju, pozatem w myśl przepisów statutowych dla obliczenia pokrycia kruszcowego sumy wykazane w tej pozycji winny być odliczone od pierwszych dwóch pozycji w aktywach. A zatem powyższe zobowiązania stanowią efektywne zmniejszenie zapasów złota, walut i dewiz. Pozycją „inne pasywa“ zamyka się prawa strona bilansu.

Pozatem Bank Polski ogłasza stopę dyskontową i lombardową, wreszcie znajdujemy tu wzmiankę o dyskoncie dewiz, uzależnionym od zagranicznej stopy dyskontowej. Wysokość stopy dyskontowej i lombardowej ustala się szczególnie w warunkach normalnych w związku ze stopą procentową na rynku kapitałów. Dyskont dewiz, uzależniony przez Bank Polski nie od krajowej, ale od zagranicznej stopy procentowej, uważać należy jako jeden z zasadniczych środków, wspomagających nasz eksport.

Jak już wskazaliśmy na wstępie, bilans Banku Polskiego uchodzić może za jeden z najważniejszych drogowskazów w naszym życiu gospodarczym. Ma on nam mianowicie dostarczyć wiadomości i odpowiedzi na pytanie: Jaką drogą Bank Polski reguluje obrót pieniężny i płatniczy w kraju i zagranicą. W tem mieści się sprawa utrzymania parytetu naszego pieniądza, częściowo i kwestia

zasilania naszego życia gospodarczego gotówką i pieniężnym kapitałem obrotowym. W ostatnich dniach w związku z spadkiem kursu naszego złoto na giełdach zagranicznych jak i z podniesieniem się kursu dolara na rynkach naszych, sprawa ta nabrała nowego znaczenia i domaga się zasadniczego rozstrzygnięcia.

Dla oceny działalności Banku Polskiego należy w pierwszym rzędzie zwrócić uwagę na jego sprawność. Przy regulowaniu obrotu płatniczego, instytucja emisyjna może się kierować różnemi, zależnemi od zmiennych okoliczności względami. Jednak fakt, że jednym z głównych jej zadań jest utrzymanie kursu własnego pieniądza na pewnym określonym poziomie, wtrąca ją w orbitę już nie tylko wymogów rynku krajowego; jej postępowanie musi niemniej być dostosowane do głównych gospodarczych tendencji zagranicznych, w szczególności zaś do ruchu złota, walut i dewiz. Z pośród tych trzech, a raczej dwóch problemów w czasach powojennych stosunkowo większą uwagę zwraca się na ruch dewiz i walut, mniej na złoto, i dlatego też tak zw. polityka dewizowa Banku Polskiego nabiera szczególnego znaczenia. Potwierdzenie tego można zresztą znaleźć przez porównanie odnośnych pozycji w wykazach Banku Polskiego.

Widzimy n. p. że poczynszy od założenia Banku Polskiego zapas złota rośnie stale i nieprzerwanie z 70 374 000 złotych, do 121 653 000 złotych. Bank Polski bez przerwy kupował i gromadził złoto: jest to tendencja w obecnych warunkach niezwykle zdrowa, świadcząca o wielkiej przeczności i oględności naszych władz bankowych. Zato już w pozycji walut, dewiz i zobowiązań zagranicznych nie spotykamy podobnych warunków. Wzrost i ubytek jest stałym zjawiskiem; byłoby jednak błędem upatrywać w tem jakiegokolwiek nieprawidłowości. Przeciwnie, jedyny wniosek, jaki z tego porównania wyciągnąć można, brzmi, że obrót płatniczy z zagranicą odbywa się dewizami i walutami, a nie złotem. Jak się jednak przedstawiają owe zmiany w pozycji dewiz i walut?

Zauważyć można przedewszystkiem dłuższe okresy przyływu i odpływu dewiz oraz walut w zależności od kształtowania się naszego handlu zagranicznego w pierwszym rzędzie, powtóre też zależnie od napływu walut i dewiz, uzyskanych drogą pożyczek lub skupu na rynku krajowym, a więc w zależności od naszego bilansu płatniczego. Tak n. p. zapas walut i dewiz rośnie w maju, czerwcu i lipcu ub. r., spada w sierpniu, wrześniu i październiku, zaś do końca tego roku rośnie ponownie, by do marca b. r. spaść. W tym miesiącu następuje jednak bardzo silny wzrost z 205 milj. na 259 milj., spowodowany zapewne wpływami z pożyczki amerykańskiej. Od końca marca zapas dewiz spada stale z 259 milj. do 91 milj. (31 lipca 1925 r.). Cyfrowo cały ten ruch przedstawia się w sposób następujący: w pierwszym okresie przybyło 73 milj., w drugim ubyło 61 milj., saldo na dobro 31 milj.; dalej przybyło 28 milj., ubyło 64 milj., saldo ujemne wynosi 36 milj., wreszcie przybyło 54, ubyło 168 milj., saldo ujemne 114 milj. Ruch ten jest tak bardzo charakterystyczny, bo wykazuje dobitnie, że pierwszy ubytek walut znalazł zupełne pokrycie w uprzednim ich przyroście i dlatego nie mógł zaszkodzić złotemu. Już drugi ubytek nie znajduje podobnego pokrycia, hamuje go

Jedynie przyływ walut z pożyczki amerykańskiej. Jest on jednak chwilowy, i jak się okazało w skutkach swych bardzo niebezpieczny, gdyż pociągnął za sobą ów stały spadek dewiz, sięgający 91 milj. złotych.

Gdy ruch na koncie dewizowym odzwierciedla ilość i napięcie wpłat i wypłat zagranicznych, to portfel wekslowy jest wskaźnikiem konjunktur i rozmachu gospodarczego na rynku krajowym. Charakter Banku Polskiego wyklucza zasadniczo ze swego portfela weksle finansowe, grzeźnościowe, a ma miejsce tylko dla handlowych i towarowych. Nie należy się jednak łudzić, że w praktyce pociągnięcie granicy między jednym rodzajem a drugim jest trudne. Potrzeba do tego nie tylko wyteźonej sprawności organów Banku Polskiego, komitetów dyskontowych, ale wogóle czynnego współdziałania wszystkich instytucyj finansowych. Zdarza się, że interes tych ostatnich jest czasami sprzeczny z interesem Banku Polskiego, a szczególnie w czasie poinflacyjnym, w okresie przebudowy przemysłu, reorganizacji handlu, zmienności konjunktur, kwestja ta jest nader zawiła. Mimo to dla oceny sprawności materiału wekslowego spoczywającego w portfelu instytucji emisyjnej, tylko ten punkt widzenia może być miarodajnym.

Na ogół ilość weksli w portfelu Banku Polskiego rosła i to poza pewnymi wyjątkami w stosunku do konjunktury na rynku krajowym, aż do początku kwietnia 1925 r. do sumy 310 milionów zł. Od tej pory widzimy bardzo charakterystyczny dla polityki wekslowej Banku Polskiego etap. Portfel wekslowy zmniejsza się, to znów rośnie w granicach od 280 do 300 milj. zł. Poza tą granicą Bank Polski nie był w stanie zmniejszyć swego zapasu wekslowego. Szczególnie uderzającym jest następujące zestawienie: ubytek walut wynosił za ten sam okres 165 milj., ubytek zaś weksli tylko 20—25 milj. zł. Stopień płynności portfela wekslowego okazał się za mały, mimo, a może dzięki uprzedniej polityce kontyngentów i restrykcij kredytowych. Cały więc wysiłek Banku jak i sfer zainteresowanych winien pójść w następnych miesiącach w kierunku segregacji materiału wekslowego, odmiennego rozdziału kredytów wekslowych oraz dostarczania weksli tylko w najlepszej jakości. Punkt ciężkości polityki bankowej tkwi bowiem u nas w odpowiednim rozdziale i wysokiej płynności portfela wekslowego.

Dotychczas zwróciliśmy uwagę celowo mniej na politykę lombardową Banku Polskiego. Chodziło głównie raczej o przejrzenie tych pozycij, które mają bezpośredni wpływ na emisje biletów. W ogólnym przebiegu tych emisij można, porównując szczególnie pozycje przez nas wyżej wskazane (złoto, dewizy i waluty, weksle) spotkać dużą równoległość.

Emisja biletów od założenia Banku Polskiego urosła do kwietnia 1925 r. z 111 milj. na 567 milj. zł. Oczywiście, że spotykamy różne odchylenia w miarę tego, jak wypadają terminy płatności. Szczególnie wielką rolę odgrywa tutaj państwo. Pod koniec każdego miesiąca przyrost biletów jest najsilniejszy, by w następnych dekadach tracić na sile. Za to od kwietnia b. r. spotykamy w wykazach wyraźną tendencję do obniżania ilości banknotów. To też dnia 31 lipca b. r. liczba ich spada na 461 milionów. Jak łatwo spostrzec niższa ta stoi w pew-

nym związku z uprzednim wpływem dewiz. W tempie jest jednak znacznie słabsza i nie dorównuje ubytkowi pokrycia złotego, szczególnie, gdy się uwzględni konta żyrowe. Bezsprzecznie Bank Polski wstąpił na tory polityki deflacyjnej, jednak w jakich ją myśli przeprowadzić rozmiarach i jak dalece ona jest dzisiaj możliwa, szczególnie ze względu na materiał wekslowy, należy jeszcze odczekać.

Z całej działalności Banku Polskiego polityka emisyjna, a w związku z nią polityka dewizowa i kredytowa należy do podstawowych czynności instytucyj emisyjnych. Od zmian w jednym czy drugim kierunku zależy przede wszystkim siła i wpływ samego Banku na rynku krajowym i zagranicznym. W stosunku do zagranicy Bank Polski będzie zawsze silnym, gdy zdoła utrzymać parytet naszego złotego, dzięki odpowiednim zapasom swego złota, walut i dewiz. W stosunku zaś do rynku krajowego, siła Banku Polskiego wypływa z jego działalności kredytowej. Od tego, jakim będzie materiał wekslowy, zależy i kierunek handlu i w dużym stopniu konjunktura. Nie należy bowiem zapominać, że Bank Polski, mając tak ważny instrument w ręku, jak rozdział kredytu, emisję pieniędzy, wywierać może i powinien decydujący wpływ na nasz poziom cen. Im większy będzie ten ostatni, tem łatwiej może Bank Polski sprostać zagranicznym płatnościom, tem dosadniej, silniej od wszelkich ograniczeń importowych i podwyżek celnych może wpłynąć na kierunek naszego handlu zagranicznego. Jak z poprzednich uwag wynika, polityka deflacyjna, stosowana w ostatnich czasach przez Bank Polski, jest jednym z tych środków obronnych; skutecznie i ostrożnie przeprowadzona, zagwarantuje naszemu złotemu jego trwałość i nie-naruszalność.

Aleksander Całkosiński.

Spółdzielczość w Czechosłowacji. *)

Naród polski zawsze miał bliską styczność z narodem czechosłowackim. Oba narody i państwa łączą nie tylko wspomnienia historyczne, nie tylko bliskie pokrewieństwo językowe i wspólna kultura zachodnio-słowiańska, lecz zarówno wspólna dola i niedola podczas utraty niepodległości politycznej. W czasach upadku państwa i narodu czechoskiego ustały wprawdzie wzajemne stosunki. Zostały one nawiązane i ożywiły się jednakże w czasach przebudzenia się narodu czechosłowackiego w końcu 18 i w początku 19 wieku z chwilą, gdy Polska, utraciwszy swą wolność, wchodziła w okres najcięższej z wrogiem walki o byt swój narodowy.

Świadczą o tem także dzieje spółdzielczości tak polskiej jak i czechosłowackiej. Równe pod wielu względami warunki polityczne wpłynęły na wytworzenie zasad i metod pracy spółdzielczej, wykazujących wiele cech wspólnych. W Polsce i Czechosłowacji istotę spółdzielczości tworzyła mocna świadomość narodowa. Na niej rozwijało

*) Dr. Wl. Fr. Dvořák, dyrektor Ústředni Jednoty Hospodářských Družstev w Pradze. „Spółdzielczość w Czechosłowacji“. Tłumaczył J. Trojan. Nakładem Spółdzielni Wydawniczej Unji Związków Spółdzielczych z odpow. udziałami w Poznaniu. 1925. Stron 84.

się silnie i bujnie poczucie wzajemnej pomocy i solidarności gospodarczej i społecznej. W Polsce i w Czechosłowacji myśl samopomocy urzeczywistniła się świadomie w formie spółdzielni, jako skuteczna obrona przed zachłannością wrogiego gospodarczego liberalizmu i nacjonalizmu, unifikacji i centralizacji. Naród czeski, pozbawiony swej wolności politycznej we wszystkich swych sferach społecznych, w szczególności zaś rolniczych, chwycił się myśli spółdzielczej, aby za jej pomocą stworzyć podstawę przyszłej niepodległości. W połowie wieku zeszłego, gdy u nas w Polsce w ciężkiej walce z wrogim absolutyzmem, Cieszkowski i Libelt, Marcinkowski i Szamarzewski, pierwsze kładą cegiełki pod budowę „Rzeczypospolitej Polskiej w Państwie Pruskiem“, — w Czechosłowacji pojawiają się pierwsi propagatorzy spółdzielczości: Šimáček zakłada pierwsze miejskie spółdzielnie kredytowe według systemu Schultze-Delitzscha, Chleborád organizuje robotników w spółdzielniach spóżywców według systemu rozdalskiego, a z inicjatywy lekarza Kampelika powstają pierwsze spółdzielnie celem wyzwolenia rolników z ciężkiego ich położenia.

Z największym stosunkowo powodzeniem rozwinięła się idea spółdzielczości wśród rolników. Tworzy ona w Czechosłowacji silną podstawę świadomej wspólnoty interesów gospodarczych i kulturalnych i zaznacza się narówni tak w organizacji kredytu, jak w sprzedaży produktów rolnych i w przemyśle rolniczym. Świadczy o tem przeszło 7 tys. spółdzielni rolniczych, liczących przeszło milion członków na obszarze Republiki Czeskosłowackiej. Powyżej 3.500.000 mieszkańców wsi Czechosłowacji jest zatem związanych z rolniczym ruchem spółdzielczym. Na pięciu rolników trzech jest bezpośrednio związanych z organizacją spółdzielczą, 50% całkowitej liczby spółdzielni przypada na spółdzielnie rolnicze, a z tego 4385 na „Kampelicki“ i 199 na różne. Pozatem 1477 spółdzielni zalicza się do typu Schultze-Delitzscha, 2261 jest spółdzielni spóżywców, 1825 spółdzielni przemysłowych, 1326 budowlanych. Cała ta spółdzielczość łączy się w 33 związkach, z których 11 przypada na zrzeszenia spółdzielni rolniczych.

Chociaż spółdzielczość czeskosłowacka od zarania swego w istocie swej dużo wykazuje pokrewieństwa z spółdzielczością polską, wszakże korzystniejsze warunki, zwłaszcza w latach powojennych, doprowadziły spółdzielczość czeskosłowacką do niebywałego rozkwitu. W rzeczy samej spółdzielczość czeskosłowacka, jej siła materialna i moralna, przyczyniły się niemało do tego, że Rzeczpospolita Czeskosłowacka przetrwała najglówniejszy okres powojenny bez większych wstrząsów społecznych i gospodarczych i dlatego w żywiołowym swym rozwoju zdołała nie tylko dorównać innym narodom o dawnej kulturze spółdzielczej, ale pod wielu względami je przewyższyła.

Najlepszą i najwięcej znaną książkę o spółdzielczości czeskosłowackiej napisał Dr. Dvořák*), który jest nie tylko autorem różnych dzieł z zakresu spółdzielczości, ale również znanym działaczem oraz współtwórcą czeskosłowackiej spółdzielczości gospodarczej. Należy on do założycieli Centralnego Związku wszystkich spółdzielni gospodar-

czych w Pradze. Pozatem ważną część działalności Dr. Dvořáka stanowi praca na polu fachowej literatury. Obok licznych artykułów, pojawiających się w czasopismach spółdzielczych oraz w prasie rolniczej, publikował on cały szereg rozpraw i większych dzieł. Książka jego „Spółdzielczość w Czechosłowacji“ jest jedyną tego rodzaju książką czeską, dająca zwięzły i systematyczny obraz wszystkich kierunków spółdzielczości czeskosłowackiej. Książka ta ukazała się dotąd w tłumaczeniu francuskim, angielskim, rosyjskim, bułgarskim, niemieckim i rumuńskim. Obecnie Spółdzielnia Wydawnicza U. Z. S. w Poznaniu przystąpiła do wydania jej w tłumaczeniu polskim. Nie wątpimy, że znakomita książka Dr. Dvořáka w płynnym przekładzie polskim p. redaktora Trojana spełni swoje zadanie i przyczyni się do ściślejszego jeszcze zbliżenia i dokładniejszego poznania obu narodów, zwłaszcza pod względem spółdzielczości.

Na szczególną uwagę w przekładzie polskim zasługuje przedmowa autora. W pięknym i silnym wezwaniu „Do Ziemi Polskiej“ Dr. Dvořák wskazuje na znaczenie spółdzielczości, które na równi wielkie jest pod względem materialnym, jak i moralnym. Spółdzielczość zdaniem jego nie jest tylko wspólnością materji, pieniądza i pracy; jest ona więcej wspólnością ducha i serc. Tak jak samolubstwo interesów nie powinno mieć miejsca w naszej spółdzielczości, tak również obcem mu jest i samolubstwo ducha. „Pałaca się świeca nie zmniejszy się, jeżeli od niej zapalimy świece dalsze, tylko więcej światła i mniej ciemności będzie“, powiedział wódz czeskosłowacki Dr. Rieger. Słowa te stały się myślą przewodnią dla wszystkich tych, którzy poznali, jakim błogosławieństwem jest idea spółdzielczości.

„Duch, który spółdzielnie ożywia, mówi Dr. Dvořák, „jest ten sam nad Weltawą, Morawą i Wagiem, ten sam co nad Odrą, Wisłą i Bugiem: duch wspólności rolniczej, sprawiedliwej miary podług zasługi, duch, który w wielkich chwilach historii szczepów słowiańskich przenikał zawsze wszystkie składniki narodu i państwa“.

„Jest to nasza silna wiara i dążenie, ażeby tak było w czasach dzisiejszych u Was i u nas.

W czasach, kiedy właśnie Wy w Poznańskim i na Pomorzu walczyliście o każdą piędź świętej ziemi polskiej, cały naród nasz myślał o Was, z początku z niepokojem, później zaś z nietajonym podziwem i z wiarą w lepszą przyszłość.

Zagrożone posiadanie ziemi, tej podstawy całego życia Waszego, złączyło cały naród Wasz w jeden wielki zespół, w jedną wielką spółdzielnię, z jedną myślą, z jednym celem: nie oddać bez boju ani jednej piędzi ziemi, utrzymać ją w rękach wiernych — i celowi temu podporządkowały się wszystkie warstwy społeczeństwa, wszyscy do brzy Polacy.

Wniosłe tradycje tego wielkiego boju niechże i nadal przyświecają Waszemu ruchowi spółdzielczemu i w Polsce niepodległej“.

Jak otrzymać kredyt budowlany?

W wykonaniu ustawy o „rozbudowie“, której treść omówiliśmy w artykule p. t. „Ustawa o Rozbudowie Miast“ w „Poradniku“ nr. 12. — ukazał się regulamin Banku Gospodarstwa Krajowego,

*) Cz. Staj Dworak.

omawiający kwestję udzielania pożyczek budowlanych z Państwowego Funduszu Gospodarczego.

Jak już z wspomnianego powyżej artykułu wynika, spółdzielnie budowlane mogą się o kredyt taki ubiegać i to do wysokości 80% kosztorysu projektowanej budowli wraz z placem; wartość placu nie może jednak przekraczać 20% całego kosztorysu, a wysokość uzyskanej pożyczki — 90% kosztorysu budowy bez placu.

Pożyczki wypłacane będą w ratach, w miarę postępu prac budowlanych, pierwsza zaś rata przyznanego kredytu, może być wypłaconą dopiero po rozpoczęciu robót i zwiezieniu materiału na plac budowy; wysokość pierwszej raty może zasadniczo osiągnąć 35% kosztorysu robót, które mają być wykonane. O ile wykonana już część robót nie daje dostatecznego zabezpieczenia dla danej raty kredytu budowlanego, — Bank Gospodarstwa Krajowego może zażądać odpowiedniego uzupełnienia zabezpieczenia.

Kredyty udzielane będą tylko na domy murywane, ogniotrwałe i kryte.

Ponieważ kredyty te mają na względzie działać w kierunku zmniejszania się głodu mieszkaniowego, przeto powinny być użyte przede wszystkim na budowę mieszkań pierwszej potrzeby — tanich, a więc 1, 2 i 3 pokojowych, — przy ograniczeniu budowy mieszkań większych, 4 i 5 pokojowych do wyjątkowych wypadków, nieprzekraczających 10% ogólnej ilości budujących się mieszkań. Jako maksymalną normę powierzchni podłogi bez przekroju muru oraz powierzchni klatek schodowych) dla mieszkań:

2-pokojowych z kuchnią, łazienką i ubikacjami	przyjęto	65 ² m.,
3-pokoj. z kuchnią, łaz. i ubik.	„	90 ² m.,
4-pokoj. „ „ „	„	120 ² m.,
5-pokoj. „ „ „	„	140 ² m.,

wysokość zaś pomieszczeń do 2 m. 80 w świetle, a od podłogi do podłogi do 3,15 m. Jako zasadę przyjęto również jedno wejście do mieszkania, — odrobienie skromne, fasada niekosztowna, chociaż nie koszarowa.

W związku z powyższem, regulamin Komisarjatu dla spraw kredytów budowlanych wymaga od komitetów rozbudowy względnie magistratów, aby w przyjmowanych do opinjowania wnioskach petentów podawano:

- a) powierzchnię domu, wysokość pomieszczeń, ogólną wysokość domu (licząc średnią wysokość od terenu do wierzchu gzymsu), i kubaturę całego domu stosownie do powierzchni i średniej wysokości domu;
- b) ile jest mieszkań z wyszczególnieniem płaszczyzny każdego mieszkania i
- c) jeżeli są pomieszczenia niemieszkalne, to jakie, wiele i jaka ich powierzchnia.

Tenże sam regulamin nakazuje komitetom rozbudowy, względnie magistratom, zwracać baczną uwagę na to, aby, o ile budowane mieszkania będą większe, przekraczające normę podaną, — wynika stąd różnica została pokryta z własnego funduszu petenta, dalej, o ile kredyt udzielony mniejszy będzie od kosztorysu budowy, — różnicę stąd powstałą w całości uzupełniono przez budującego i wydatkowano proporcjonalnie w miarę postępu

budowy i otrzymywanych zaliczek przyznanego kredytu, — i wreszcie aby przyznany kredyt, wraz z przewidzianym ustawą funduszem petenta, wystarczał na zupełne wykończenie domu. Chodzi tu mianowicie o uniknięcie wypadku, w którym budowa nie zostałaby wykończona z chwilą wyczerpania przyznanego kredytu.

O ile część budującego się domu przeznaczona będzie na inne nie mieszkaniowe cele, natenczas kredyt może być przyznany tylko na tę część kosztorysu, która traktuje mieszkalną część domu.

Przy podziale kredytów na daną gminę przypadających, regulamin każe względnie w pierwszym rzędzie spółdzielnie i tym podobne instytucje, budujące domy, nie obliczone na zysk, i to w stosunku dość wysokim, bo 45% ogólnej, na daną gminę przypadającej sumy kredytów.

Odpowiednio umotywowany wniosek o przyznanie kredytu budowlanego, należy wnieść do Komitetu Rozbudowy przy Magistracie względnie do Magistratu. We wniosku takim należy podać: a) wysokość oraz cel żądanego kredytu, b) opis nieruchomości, na której się będzie budować (o ile są na niej stare budynki — należy je też opisać), c) plan i kosztorys budowy podpisany przez architekta, a zaopatrzone pozwoleniem władz na budowę, d) wykaz i koszt robót, wymagających jeszcze wykonania, e) poświadczenie architekta, prowadzącego budowę, co do czasu, w jakim budowa może być wykończona, a mieszkanie oddane lokatorom, f) wyciąg hipoteczny, względnie świadectwo hipoteczne, co do wszystkich działów, — ewentualne wyjaśnienie w jakim toku jest sprawa uregulowania hipoteki; — w Małopolsce należy nadto dołączyć wierzytelny arkusz posiadłości gruntowej, g) zamierzony sposób spłaty kredytu budowlanego; czy w drodze konwersji na pożyczkę długoterminową, czy też jednorazowego spłacenia gotówką, w którym to wypadku należy wykazać możliwość spłaty w terminie i h) o ile możliwości fotografię budowy, potwierdzoną przez Magistrat.

Pozatem do wniosku spółdzielnia dołączyć musi: statut, wyciąg rejestru spółdzielni, wykaz członków oraz ostatnie zamknięcie rachunkowe.

W razie umotywowanego braku planu, lub któregoś z wyżej wymienionych dokumentów, pożyczka może być przyznana, ale warunkowo.

Wniosek taki zostaje zaopiniowany przez Komitet Rozbudowy, względnie Magistrat i to: co do wysokości kosztorysu, szacunku wartości placu, i czasu, w jakim budowa może być ukończona, jak również co do zdolności kredytowej petenta, — a następnie skierowany do Banku Gospodarstwa Krajowego, który o przyznaniu kredytu ostatecznie, przy pomocy orzeczenia rzeczoznawców decyduje.

Kredyty budowlane zasadniczo zabezpieczane będą przez wpis na pierwszą hipotekę nieruchomości, albo następną, ale tylko po pożyczkach, pochodzących z funduszy państwowych lub Miejskiego Towarzystwa Kredytowego. O ile zabezpieczenie pożyczki będzie leżeć w pierwszej połowie wartości nieruchomości, natenczas wystarczać będzie zapis, kaucyjny lub weksle z podpisem tylko dłużnika. Przy kredycie zaś przekraczającym połowę wartości hipotecznego zabezpieczenia, Bank Go-

spodarstwa Krajowego żądać będzie dalszego zabezpieczenia w formie dwu żyr na wekslach lub gwarancji gminy.

Koszta kontroli postępu budowy ponosić będzie Bank Gospodarstwa Krajowego, koszta zaś oszacowania nieruchomości przez znawcę bankowego oraz wszelkie koszta Banku w granicach do ½% sumy pożyczkowej, nadto ewentualne koszta re-jenta, jako też koszta zahipotekowania i wykreślenia pożyczki, wzgl. kaucji, ponosi budujący.

Waloryzacja wierzytelności w Niemczech.

Parlament Rzeszy Niemieckiej po długiej a burzliwej dyskusji, uchwalił wreszcie ustawę waloryzacyjną, która obowiązuje w Niemczech od 15 lipca b. r.

Ustawa niemiecka przewiduje utworzenie specjalnych urzędów waloryzacyjnych (Aufwertungsstelle), w których dla zabezpieczenia praw waloryzacyjnych czy to dłużnika czy wierzyciela, należy do 1 stycznia ewtl. 1 kwietnia 1926 r., złożyć odpowiedni wniosek.

Wszystkie pretensje waloryzacyjne są do 1 stycznia 1925 r. nie oprocentowalne. Od tego terminu do 1 lipca 1925 oprocentowuje się wierzytelności waloryzacyjne na 1.2% w czasie I półrocza 1925 — następnie nastąpić ma rozliczenie między dłużnikiem, a wierzycielem. Przy wierzytelnościach hipotecznych, w następnych okresach oprocentowanie wzrasta i to w okresie od 1. VII. 25. — wynosi ono 2½%, od 1. 1. 26. — 3%, a od 1 stycznia 1928 roku 5%.

Waloryzacja hipotek oraz osobistych pretensyj hipotecznie zabezpieczonych, przeprowadzona ma być zasadniczo według jednolitej stawki, mianowicie 25% ich pierwotnej wartości złotowej. Wartość w złocie pretensyj powstałych przed 1 stycznia 1918 roku — równa się ich wartości nominalnej; wartość zaś wszystkich innych pretensyj powstałych później, oblicza się na podstawie załączonego do ustawy klucza, (ustalonego podług przeciętnej wartości dolara i indeksu cen hurtowych). Przy hipotekach, które drogą kupna przeszły na innego wierzyciela, — za podstawę waloryzacji brane będą nie pierwotnie, przy powstaniu hipoteki zapisane sumy, — ale sumy nowe, t. j. te, które następny wierzyciel faktycznie, przy odstąpieniu hipoteki zapłacił. Jeżeli jednak nowy właściciel hipoteki należność za nią uiszczył dopiero po 14. 6. 22. r., wówczas waloryzacja przeprowadzoną będzie tak, jakby zmiana wierzyciela nie zaszła; zwaloryzowaną więc będzie pierwotna suma: nowemu właścicielowi przypadnie 25% wartości złożonej sumy przez niego zapłaconej, — resztę zaś otrzyma poprzedni właściciel hipoteki; tą drogą, pierwszy wierzyciel słusznie bierze udział w waloryzacji.

Dłużnik ze względu na swe gospodarcze położenie domagać się może obniżenia przewidzianej zasadniczo (25%) stopy waloryzacyjnej; zniżka jednak nie może przekroczyć 10% wartości złotowej sumy waloryzowanej. Aby zniżkę taką uzyskać, musi dłużnik złożyć wniosek w urzędzie waloryzacyjnym najpóźniej do 1. 4. 26 r.

Tak zwane „reszty ceny kupna“ zabezpieczone hipotecznie, waloryzują się również do 25% ich wartości złotowej, o ile powstały z transakcji zawartej przed 1 stycznia 1909 r. Mogą one być waloryzowane do wysokości 75%, o ile powstały w czasie od 1 stycznia 1909 do 1 stycznia 1912 r. o ile zaś pochodzą z czasu od 1 stycznia 1912 do 1 stycznia 1922 r., — waloryzacja ich nie może przekraczać 100%.

Wierzyciel hipoteczny może żądać spłacenia hipoteki normalnie na 1. 1. 1932 r. Dłużnik jednak może ze względu na swe gospodarcze położenie uzyskać od urzędu waloryzacyjnego rozłożenie długu na raty, spłacalne po 1932 r., — podobnie jak wierzyciel, może postarać się o zarządzenie częściowej spłaty długu już przed 1932 r.

Na wniosek wierzyciela, podlegają waloryzacji także hipoteki spłacone po 15. VI. 1922, nawet o ile wierzyciel nie poczynił przy spłacie żadnych zastrzeżeń, a nawet wówczas, gdy hipoteka taka została uregulowana na skutek wypowiedzenia wierzyciela. Dłużnik jednak może przy takiej wstecznej waloryzacji, w terminie trzymiesięcznym od otrzymania wezwania urzędu waloryzacyjnego, przeciwstawić dowody niesłuszności, tak ze względu na jego położenie gospodarcze, jako też straty poniesione w czasie inflacji, zwłaszcza o ile w międzyczasie nieruchomość została sprzedana.

Co do waloryzacji wkładów w publicznych kasach oszczędności, to ustawa postanawia, że cały przez kasę taką posiadany majątek, powiększony ewentualnymi wpływami, uzyskanymi już na podstawie realizacji obecnej ustawy, — należy traktować jako masę do równomiernego między wierzycielami podziału przeznaczoną; w każdym jednak razie uzyskana w ten sposób stopa waloryzacyjna, nie może być niższą niż 12.5%.

Poszczególne kraje Rzeszy mogą w ramach niniejszego przepisu wydawać rozporządzenia, normujące kwestję tę szczegółowo dla swych terytoriów.

Sumy złożone w bankach i to tak na rachunku bieżącym, jako też jako wkłady depozytowe czy oszczędnościowe, — dalej pożyczki przez banki udzielone, — zupełnie waloryzacji nie podlegają. Przepisy te tyczą również wszystkich stowarzyszeń kredytowych i tym podobnych przedsiębiorstw, zawodowo obrotom pieniężnym się zajmujących; natomiast nie podlega im stosunek dłużny członka do stowarzyszenia, które zostało rozwiązane lub rozwiązuje się, jak również pretensja członka byłego do jego stowarzyszenia, z tytułu jego w nim udziału. O wysokości waloryzacji takich pretensyj decyduje zwykły sąd cywilny, bez krępowania się przepisami ustawy waloryzacyjnej.

Obligacje przemysłowe podlegają waloryzacji w wysokości 15% ich wartości złotowej. Pozatem obligacje przemysłowe osób prawnych prawa prywatnego, nabyte przed 1 lipca 1920 i obecnie posiadane, uprawniają do udziału w czystym zysku przedsiębiorstwa, pozostałym po wypłaceniu 6% czystego zysku akcjonariuszom.

Listy zastawne waloryzują się tak jak wkłady oszczędnościowe w kasach publicznych, a więc przy podziale całej masy majątkowej między wierzycieli; — podobnie też potraktowano waloryzację

ubezpieczeń, tylko że tu przewidziana jest jeszcze waloryzacja wsteczna.

Przy waloryzacji pożyczek państwowych inaczej traktują ustawy pożyczki nabyte przed 1 lipcem 1920, a inaczej nabyte później; dla tych ostatnich (Neubesitzer) przewidziana stawka waloryzacyjna wynosi 2 i 5%. Posiadacze zaś pożyczek państwowych nabytych przed 1. VII. 1920. mają prawo wziąć udział w umarzaniu pożyczki drogą losowania, które odbywać się będzie przez lat 30.

Każda taka obligacja, opiewająca na 1000 Mk. nominalnie, zostaje zwaloryzowana przy wylosowaniu na 125,— marek dzisiejszych. Od 1. I. 1926 począwszy, każdy rok podwyższa sumę przy wylosowaniu wypłacaną o 4½%. Poza to każdy posiadacz takiej pożyczki, mający dochodu rocznego mniej niż 800 Mk., otrzymuje 20 Mk. renty rocznej za każde 1000 Mk. nominalnie pożyczki; o ile zaś zrezygnuje z losowania, renta podnosi się do 25 Mk. za każde 1000 Mk. nominalnie, — o ile wreszcie posiadacz jest w wieku powyżej 60 lat, roczna jego renta zwiększa się do 30 Mk. rocznie za każde 1000 Mk. nominalnie pożyczki. Najwyższa wysokość renty nie może jednak przekroczyć 1200 Mk.

J. J.

Z naszego ruchu spółdzielczego.

Walne Zgromadzenie Zrzeszenia członków Zarządów Spółdzielni Kredytowych odbędzie się w sobotę, dnia 5 września o godz. 12 w południe w lokalu Resursy Kupieckiej w Poznaniu przy placu Wolności, (Esplanada).

Na porządku obrad:

1. Sprawa koncesyj bankowych.
2. Sprawa Kasy Emerytalnej.
3. Sprawozdanie z dotychczasowej działalności.
4. Wybór Zarządu.
5. Zmiana ustaw Zrzeszenia.
6. Wolne głosy.

O liczne i punktualne przybycie także nieczłonków prosi Zarząd.

„Dzień Spółdzielczy” w Rzeszowie. Składnica Kółek Rolniczych w Rzeszowie, największa i najsilniejsza spółdzielnia na terenie byłego zaboru austriackiego, święciła „Dzień Spółdzielczości”, zwołując Walne Zgromadzenie na 7 czerwca.

Sprawozdanie z działalności Zarządu w ubiegłym roku przedstawiało tak imponujące wyniki, że niewątpliwie stanowią one propagandę najsukcesywniejszą, bo wyrażoną czynami, nietylko w słowach.

W roku sprawozdawczym Składnica posiadała 10 sklepów, hurtownię spirytusu i tytoniu w samym Rzeszowie, nadto trzy filie na prowincji, wreszcie fabrykę guzików.

Personal Składnicy liczy 64 osób, wyrób guzików zaś daje pracę wielkiej ilości więźniów.

Zaznaczyć należy, że składnica rzeszowska w r. 1924 podwoiła obroty (w stosunku do r. 1923), nadto, że zwaloryzowała swe udziały do 50%.

Walne Zgromadzenie uchwaliło 30% czystego zysku t. j. zł 2,883.— przelać do funduszu rezerwowego, 7% rozdzielić jako dywidendę, resztę zaś obrócono na cele spółdzielczości.

Walne Zgromadzenie odbyło się przy udziale ogromnej ilości członków. Na zakończenie Prof. Wilk, sekretarz Rady Nadzorczej, wygłosił przemówienie o „zadaniach i celach spółdzielni w Polsce”, nawiązane wybornie do poprzedzającego sprawozdania z którego zarówno Prezydium i Dyrekcja Składnicy, jako też członkowie mogą być dumni.

WIADOMOŚCI.

W sprawie konferencji o wrażeniach z Kongresu Rolniczego w Warszawie. Poselstwo polskie w Brukseli komunikuje do Ministerstwa Spraw Zagranicznych w Warszawie, co następuje:

22-go b. m. odbyło się posiedzenie królewskiego belgijskiego Towarzystwa Rolniczego, poświęcone sprawozdaniu delegatów na Kongres Warszawski, na które zostałem zaproszony.

Niezwykle dodatnie wrażenia z podróży po Polsce odbyły się — tak w publicznych przemówieniach, jak i w prywatnych rozmowach wszystkich uczestników wycieczki, dowodząc, jak znakomitym środkiem propagandowym są Kongresy i podróże.

Obszerniejszy referat o sytuacji rolnictwa w Polsce wygłosił prof. Journée z Gembleox. Wykazał on w nim szczegółową znajomość sytuacji rolniczej w Polsce.

Na wstępie dał dokładny obraz urządzeń technicznych i naukowych rozmaitych zwiedzonych przez siebie gospodarstw. Podkreślił zwłaszcza kwitnący stan rolnictwa w ordynacji Przeworskiej księcia Andrzeja Lubomirskiego, którą stawiał jako wzór dla wielkich przedsiębiorstw rolniczych.

Specjalną uwagę zwrócił na produkcję nasion, która w Polsce stoi na wysokim stopniu rozwoju. Cytował pod tym względem jako szczególnie dobrze zorganizowane stacje w Mikulicach koło Przeworska i Górcie pod Krakowem.

P. de Vuyst, Dyrektor Generalny Ministerstwa Rolnictwa, złożył sprawozdanie o stanie szkół rolniczych w Polsce, zwracając szczególną uwagę na szkoły kobiece, o których wyrażał się z wielkim uznaniem.

Prezes Towarzystwa Rolniczego deputowany Kaenhaut skreślił obraz konstytucyjnej i społecznej struktury Polski. Poruszył również i kwestję agrarną, wyrażając jednak obawę, by zbyt radykalne jej załatwienie nie wpłynęło ujemnie na rozwój rolnictwa, które w Polsce potrafiło w krótkim czasie zatrzeć ślady zniszczenia wojennego i stanąć na wysokim poziomie.

We wszystkich tych przemówieniach odbijała się nuta szczerzej sympatji dla Polski. Odczuć też można było, że uczestnicy wycieczki nie spodziewali się znaleźć w Polsce tak rozwiniętego rolnictwa. Podkreślano również potrzebę melioracji, którym brak kapitału stoi na przeszkodzie.

Zaznaczyć jeszcze należy, że mówcy na podstawie swoich obserwacji w Polsce podkreślili dwa dla Belgji specjalnie interesujące momenty. Belgja, która sprowadza nasiona buraczane z Niemiec, mogłaby zaspokoić swoje zapotrzebowanie w Polsce, gdyż produkcja tych nasion stoi u nas bardzo wysoko i pod tym względem możemy z Niemcami śmiało konkurować.

Import ziemniaków nasiennych z Polski był dotychczas oparty na niezdrowych zasadach. Belgowie poczynili pod tym względem kilkakrotnie niekorzystne doświadczenia. Przypisać to trzeba faktowi, że miano przeważnie do czynienia z niesumiennymi pośrednikami. Polecono zatem wejście w kontakt z oficjalnymi organizacjami rolniczymi w Polsce, które potrafią dostarczyć pierwszorzędnny towar.

Minister Rolnictwa w rozmowie ze mną zaznaczył również, że delegaci odnieśli z Polski niezwykle dodatnie wrażenia.

Poseł R. P.: (—) S z e m b e k.

Komunikat Wielkopolskiej Izby Rolniczej. Dotyczy II. jesiennego oceny masła i serów w Poznaniu. W dniu 11 października odbędzie się II. ocena masła i serów. Oceny dokona grono sędziów złożone: Z przedstawicieli Wielkopolskiej Izby Rolniczej, Pomorskiej Izby Rolniczej, Zjednoczenia Mleczarskiego na Wielkop. Pomorze i Śląsk. Milch-wirtschaftlicher Verband w Bydgoszcy. Krajowego Patronatu Spółdz. Roln. we Lwowie. Związku Rewizyjnego Polskich Spółdz. Roln. w Warszawie.

Ekspozyty masła w ilości 1 kg. należy nadesłać tak, aby w dniu 1. X. były w Poznaniu ul. Dąbrowskiego 17. (Stacja doświadczalna W. I. R.) Instytut Mleczarski. To masło poddane będzie ocenie chemicznej oraz próbie 10-cio dniowego przechowania w temp. 12° C. Masło nie może być

solone ani utrwalane innymi środkami konserwującymi. Próbkę masła muszą być w jednakowych blokach, opakowane w papier pergaminowy. W tym celu też wysyłamy kartony i masło tylko w jednakowych blokach będzie poddane ocenie, o ile nadejdzie w blokach innych wymiarów to w Instytucie Mleczarskim nada się mu odpowiedni format. Dla ułatwienia wysyłać będzie kartony na masło dla Małopolski: Krajowy Patronat Spółdzielni Rolniczych we Lwowie, dla b. zaboru rosyjskiego: Związek Rewizyjny Polskich Spółdz. Rolniczych w Warszawie, dla Wielkopolski, Pomorza, Zjednoczenie Mleczarskie i Milchwirtschaftlicher Verband w Bydgoszczy. Wewnątrz paczki z kartonem ma być umieszczona kartka z dokładnym adresem firmy wysyłającej, oraz podany dzień zrobienia masła.

Te same przepisy dotyczą drugiej próby 1 kg. masła, która musi być tak nadesłana, aby doszła do Poznania na dzień 10. 10. Specjalnie zaznaczamy, że próby masła muszą być nadesłane dwa razy. O ile warunki podane nie będą dotrzymane masło nie może liczyć na ocenę. Sery po dwa z każdego gatunku należy nadesłać na dzień 5. X. z podaniem nazwy sera, dnia zrobienia sera oraz z podanym dokładnym adresem firmy wysyłającej. Za wyborowe próby masła i serów wydawać się będzie dyplomy.

Po wystawie tylko w dniu 13. X. rano będzie mógł każdy z wystawców odebrać swój eksponat osobiście albo upoważnić kogoś do odebrania. Zgłoszeń w terminie późniejszym nie będzie się uwzględniać.

PRZEGLĄD CZASOPISM.

„Oszczędność“, tygodnik poświęcony organizacji oszczędności w Polsce.

Treść numeru 13 z dnia 2 sierpnia 1925 r.:

Rachunki czekowe a Kasy Oszczędności. — Instytucje oszczędnościowe: Poczтовая Kasa Oszczędności. — Technika propagandy: Konkurs na temat: Metody propagandy oszczędności wśród ludności wiejskiej. — Propaganda umiejętnego wydatkowania. — Kronika gospodarcza i skarbowa. — Pomoce propagandowe: Przygotowanie do rozwinięcia propagandy w sezonie jesiennym. Książka wkładowa.

Treść numeru 14 z dnia 9 sierpnia 1925 r.:

Groźne ostrzeżenie. — O psychologii czekowej. — Oszczędność a polska psychika ekonomiczna. — Zużytkowanie poborów urzędniczych dla celów kredytu. — Tablice procentowe. — Instytucje oszczędnościowe: Kasy Stefczyka. — Z życia banków spółdzielczych. — Technika propagandy: Konkurs na temat: Metody propagandy oszczędności wśród ludności wiejskiej. — Kronika gospodarcza i skarbowa.

Czasopismo Spółdzielni Rolniczych. Organ Zjednoczenia Związków Spółdzielni Rolniczych Rzeczypospolitej Polskiej w Warszawie. Wychodzi trzy razy na miesiąc. Nr. 22 z 10 sierpnia 1925.

Treść:

Rozważania. — Szkole Kasy Oszczędności. — Poznaj swój teren! — Niebyswale! — Wynagrodzenie mleczarzy. — Kurs złotego. — Zawiadomienie Związków. — Korespondencje. — Wiadomości różne. — Rady i wskazówki. — Sprawozdanie targowe. — Rejestr Spółdzielni.

„Samorząd Miejski“. Ukazał się zeszyt ósmy za sierpień r. b. miesięcznika „Samorząd Miejski“, organu Związku Miast Polskich, redagowanego przez H. Grotowskiego. Zeszyt otwiera obszerna praca prof. uniwersytetu lwowskiego, Jana Ptaśnika p. t. „Udział miast polskich w daw-

nych sejmach“ w której gruntowne i rewelacyjne wywody opierają się głównie na kodeksach dyplomatycznych i wiadomościach z najstarszych akt archiwalnych. Do zawsze żywej, a często prowadzonej dyskusji publicystycznej na temat układania się stosunków między miastami a Państwem specjalnie dla „Samorządu Miejskiego“ napisana praca wnosi ważny przyczynek naukowy.

W następnej pracy p. Cz. Rokicki, wielkie omawiając znaczenie archiwów miejskich. „O nasze archiwa miejskie“, przedstawia stan archiwów naszych miast i na tle prowadzenia spraw odnośnych w państwach zachodnich, kreśli warunki naprawy archiwów miejskich.

Pendant do pracy p. Rokickiego stanowi wyczerpujący artykuł o „Układaniu archiwów miejskich“, umieszczony w rubryce kroniki zagranicznej, a stanowiący streszczenie z „Les Sciences Administratives“, artykułu p. F. Donker Duyvis'a. W tejże kronice zagranicznej p. R. Słaski podaje zwięzłe sprawozdania z działalności niektórych zagranicznych Związków Miast: Francji, Belgii, Szwecji i Danii.

Treść zeszytu sierpniowego uzupełniają zwykle działy: skorowidz ustaw i rozporządzeń za czas od 20 VI. do 15 VII. r. b. kronika z życia miast, przegląd wydawnictw miejskich, oraz bibliografia zagraniczna, tłumaczenia pozycji bibliograficznych z „Tablettes Documentaires Municipales“.

KSIĄŻKI NADESŁANE.

„O konieczności oszczędzania“ Walerj Struszkiewicz. Wydawnictwo tygodnika „Oszczędność“ Warszawa, Bracka 17.

Broszura powyższa stanowi pierwszorzędną wartość propagandową. Dlatego zalecałoby się aby instytucje gromadzące oszczędności, szeroko ją rozpowszechniały wśród swych wkładców na terenie, na którym pracują.

Autor przekonywująco oświeca społeczne i osobiste korzyści, płynące z racjonalnego oszczędzania, omawia sprawę drobnego kredytu w związku z rozwojem oszczędności stosowane przez instytucje zagranicą.

Wydawnictwo powitać należy z uznaniem, jako krok w kierunku odhulowy oszczędności w Polsce.

Dnia 15 sierpnia b. r. zmarł nagle na udar serca opatrzony św. Sakramentami

śp.

Feliks Walkowski

kierownik „Rolnika“ w Smiglu

W Zmarłym straciła spółdzielnia nasza długoletniego, sumiennego pracownika.

Cześć Jego pamięci!

Zarząd: M. Białkowski, L. Jarzębowski
Rada Nadzorcza: X. Dziekan J. Marciniak.

U Rolnik w Lubawie

Bilans z dnia 30 czerwca 1924 r.

Aktywa		Pasywa	
zł			zł
99,26	Kasa	Udziały	3 796,90
9 507,39	Towary	Fundusz rezerwowy	8,12
200,54	Akcje i udz. w Spółdz.	Rezerwa specjalna	15,—
3 333,25	Dłużnicy, Rach. bież.	Fundusz emerytalny	5,55
1,—	Utensylja	Rezerwa nieruch.	4,35
0,02	Efakta i inne	Rachunek bież. wierz.	5 543,90
4,36	Nieruchomości	Hipoteki na nieruch.	0,02
		Do dysp. W Zgrom.	3 771,98
<u>13 145,82</u>			<u>13 145,82</u>

Bilans otwarcia z dnia 1 lipca 1924 r.

Aktywa		Pasywa	
zł			zł
99,26	Kasa	Udziały	12 534,77
9 507,39	Towary	Fundusz rezerwowy	7 169,73
256,50	Akcje i udz. w B-ku	Rezerwa specjalna	22 769,35
2 869,—	Ruchomości	Fundusz emerytalny	1 067,80
250,—	Efakta	Rezerwa nieruch.	12 582,79
3 333,25	Dłużnicy	Wierzyciele	9 355,33
60 312,—	Nieruchomości	Hipoteki na nieruch.	6 296,40
		Zal. % od hip. pp.	1 079,25
		Do dysp. W. Zgrom.	3 771,98
<u>76 627,40</u>			<u>76 627,40</u>

Na rok 1923/24 przeszło 272 członków, w ciągu roku przybyło 5, ubyło 1; na rok 1924/25 przeszło 276 członków.

Lubawa, dnia 31 stycznia 1925 r.

Rolnik w Lubawie
Spółdz. roln.-handl. z odp. ogr.

J. Sierszeński. O. Wembowski.

I Rolnik w Czarnkowie.

Bilans z dnia 30 czerwca 1924 r.

Aktywa		Pasywa	
zł			zł
300,06	Kasa	Udziały	31,41
3 841,30	Towary	Fundusz rezerwowy	5,01
500,99	Akcje	Rezerwa specjalna	0,80
8 434,92	Rolnicy, rach. bież.	Fundusz emerytalny	0,18
3 517,99	Kupcy, rach. bież.	Fundusz budowlany	1,06
17,18	Utensylja	Rolnicy, rach. bież.	4 309,27
1,—	Nieruchomość	Kupcy, rach. bież.	670,42
		Banki	4 219,16
		Do dysp. Waln. Zgr.	7 376,73
<u>16 614,04</u>			<u>16 614,04</u>

Bilans z dnia 1 lipca 1924 r.

Aktywa		Pasywa	
zł			zł
300,06	Kasa	Udziały	18 943,58
3 841,30	Towary	Fundusz rezerwowy	2 944,25
1 413,20	Akcje	Rezerwa specjalna	6 018,87
8 434,92	Rolnicy, rach. bież.	Fundusz emerytalny	417,81
3 517,99	Kupcy, rach. bież.	Fundusz budowlany	2 311,92
2 350,—	Utensylja	Fundusz waloryzac.	1 022,79
21 000,—	Nieruchomość	Rolnicy, rach. bież.	4 309,27
		Kupcy, rach. bież.	670,42
		Banki	4 219,16
<u>40 857,47</u>			<u>40 857,47</u>

Na rok 1923/24 przeszło 173 członków, w ciągu roku przybyło 7, ubyło 19; na rok 1924/25 przeszło 161 członków.

Czarnków, dnia 14 marca 1925 r.

„Rolnik“ w Czarnkowie,
Spółdz. roln.-handl. z odpow. ogran.

Ks. M. Świnarski. Wl. Mikołajczak.

U Rolnik w Gnieźnie

Bilans z dnia 30 czerwca 1924 r.

Aktywa		Pasywa	
zł			zł
3 119,61	Kasa	Udziały	761,12
11 983,14	Towary	Fundusz rezerw.	1 066,06
133,65	Banki depozyt.	Rezerwa specjalna	2,99
2,77	Banki-udziały	Fundusz emeryt.	6,66
2 500,50	Akcje	Wierzyciele	91 070,77
75 221,87	Dłużnicy	Akcepty własne	6 735,—
1,—	Utensylja	Do dysp. W. Zgr.	9 462,35
16 142,41	Nieruchomości		
<u>109 104,95</u>			<u>109 104,95</u>

Bilans z dnia 1 lipca 1925.

Aktywa		Pasywa	
zł			zł
3 119,61	Kasa	Udziały	20 508,89
11 983,14	Towary	Fundusz rezerw.	10 247,61
133,65	Banki-depozyt.	Rezerwa specjalna	29 598,95
2,77	Banki-udziały	Fundusz emeryt.	989,48
2 898,70	Efakta	Wierzyciele	91 070,77
75 221,87	Dłużnicy	Akcepty własne	6 735,—
2 751,—	Utensylja	Rach. zysków i strat	9 462,35
72 502,31	Nieruchomości		
<u>168 613,05</u>			<u>168 613,05</u>

Na rok 1923/24 przeszło 210 członków, w ciągu roku przybyło 7, ubyło 7 i na rok 1924/25 przeszło 210 członków.

Gnieźno, dnia 4 lutego 1925 r.

Rolnik
Spółdz. roln.-handl. z odp. ogr.

J. Henkel. R. Baraniecki.

I Rolnik w Jarocinie

Bilans z dnia 30 czerwca 1924 r.

Aktywa.		Pasywa	
zł			zł
4 746,25	Kasa	Udziały	38,19
10 856,44	Towary	Fundusz rezerwowy	1 548,46
164,36	P. K. O.	Rezerwa specjalna	25,95
991,46	Akcje i udz. w Spółdz.	Fundusz emerytalny	2 049,09
11 370,36	Zyro konto	Fund. na cele związ.	0,56
1,—	Utensylja	Rach. weksli i akc.	13 451,67
31,17	Nieruchomości	„ bież. (rolnicy)	10 277,12
		Do dysp. W. Zgrom.	770,—
<u>28 161,04</u>			<u>28 161,04</u>

Bilans otwarcia z dnia 1 lipca 1924 r.

Aktywa		Pasywa.	
zł			zł
4 746,25	Kasa	Udziały	20 222,26
10 856,44	Towary	Fundusz rezerwowy	22 761,81
2 603,—	Akcje i udz. w B-ku	Rezerwa specjalna	16 785,99
58 184,29	Rach. bież.	Fundusz emerytalny	688,36
11 370,36	Zyro konto	Fund. na cele związ.	0,56
164,36	P. K. O.	Depozyta	1 451,85
5 290,—	Utensylja	Rach. bież.	49 404,40
32 382,—	Nieruchomość	Rach. weksli i akc.	13 451,67
		Do dysp. W. Zgrom.	770,—
<u>125 596,70</u>			<u>125 596,70</u>

Na rok 1923/24 przeszło 181 członków, w ciągu roku przybyło 41, ubyło 6; na rok 1924/25 przeszło 216 członków.

Jarocin, dnia 17 kwietnia 1925 r.

Rolnik
Spółdzielnia rolniczo-handlowa z odp. ogr.
w Jarocinie.

A. Polczyński. J. Szymański.

„Rolnik“ w Chełmży

Bilans z dnia 30 czerwca 1924 r.

Aktywa.		Pasywa.	
zł			zł
60,39	Kasa	Udziały	2 088,80
14 948,40	Towary	Fundusz rezerwowy	449,77
5 927,42	Banki	Rezerwa specjalna	1 740,70
0,20	Udziały własne	Fundusz emerytalny	1,—
1 203,63	Efekta	„ podatkowy	28,—
18 252,67	Dłużnicy	„ delcredere	1,50
1,—	Utensylja	Wierzyciele	34 004,54
1,—	Nieruchomość	Banki	54,43
		Hipoteki	0,45
		Do dysp. W. Zgrom.	2 025,52
<u>40 394,71</u>			<u>40 394,71</u>

Bilans z dnia 1 lipca 1924 r.

Aktywa.		Pasywa.	
zł			zł
60,39	Kasa	Udziały	16 816,—
14 448,40	Towary	Fundusz rezerw.	6 116,14
5 927,42	Banki	Rezerwa specjalna	14 379,—
0,20	Udziały własne	Fundusz emerytalny	7 299,—
2 000,—	Efekta	„ podatkowy	550,—
18 252,67	Dłużnicy	„ delcredere	2 254,—
1,—	Utensylja	Wierzyciele	35 804,54
6 031,—	Ruchomość	Banki	5 707,50
43 000,—	Nieruchomość	Hipoteki	1 294,90
<u>90 221,08</u>			<u>90 221,08</u>

Na rok 1923/24 przeszło 114 członków, w ciągu roku przybyło 5; na rok 1924/25 przeszło 110 członków.

Chełmża, 30 stycznia 1925 r.

„Rolnik“ w Chełmży
Spółdzielnia roln.-handl. z odp. ograni.
Fr. Rydlewski. B. Korthals.

Rolnik w Czempiniu

Bilans z dnia 30 czerwca 1924 r.

Aktywa		Pasywa	
zł			zł
2 265,38	Kasa	Udziały	59,11
30 171,84	Towary	Fundusz rezerwowy	23,31
130,30	Banki	Rezerwa specj.	34,45
3 171,01	Akcje	Fundusz delcred.	1,78
27 722,47	Rolnicy, rach. bież.	Rolnicy, rach. bież.	36 618,60
6 094,45	Kupcy „ „	Kupcy „ „	5 845,30
229,—	Utensylja	Banki	7 322,49
—,01	Worki	Do dysp. W. Zgrom.	20 780,34
—,01	Zaprząg		
—,01	Nieruchomości		
<u>70 685,38</u>			<u>70 685,38</u>

Bilans z dnia 1 lipca 1924 r.

Aktywa.		Pasywa.	
zł			zł
2 265,38	Kasa	Udziały	9 148,07
30 171,84	Towary	Fundusz rezerw.	2 737,50
130,30	Banki	Rezerwa specj.	7 528,25
2 556,50	Akcje i efekty	Fundusz delcred.	4 884,28
27 722,47	Rolnicy, rach. bież.	Rolnicy, rach. bież.	36 618,60
6 094,45	Kupcy „ „	Kupcy „ „	5 845,30
3 232,—	Ruchomości	Banki	7 322,49
1 200,—	Worki	Różni	3 784,—
2 140,—	Zaprząg		
1 100,—	Konie		
355,55	Nieruchomości		
<u>77 868,49</u>			<u>77 868,49</u>

Na rok 1923/24 przeszło 261 członków, w ciągu roku przybyło 17, ubyło 6; na rok 1924/25 przeszło 272 członków.

Czempin, dnia 15 sierpnia 1925 r.

Rolnik w Czempiniu
Spółdz. roln. handl. z odp. ograni.
J. Brzeski. M. Hornówna.

„Rolnik“ w Buku

Bilans z dnia 30 czerwca 1924 r.

Aktywa.		Pasywa.	
zł			zł
907,90	Kasa	Udziały	98,74
5 601,23	Towary	Fundusz rezerwowy	645,69
6,99	Banki	Rezerwa specjalna	1,71
500,35	Efekta	Fund. nieprzew. wyd.	5,55
9 093,—	Weksle	Fundusz delcredere	0,02
16 371,45	Rolnicy rach. bież.	Weksle	10 480,—
5 350,26	Kupcy „ „	Rolnicy rach. bież.	6 894,15
1,—	Utensylja	Kupcy „ „	10 990,99
1,—	Nieruchomość	Banki „ „	3 400,97
		Do dysp. Waln. Zgr.	5 315,45
<u>37 833,27</u>			<u>37 833,27</u>

Bilans z dnia 1 lipca 1924 r.

Aktywa.		Pasywa.	
zł			zł
907,90	Kasa	Udziały	15 452,19
5 601,23	Towary	Fundusz rezerw.	16 981,11
6,99	Banki	Rezerwa specjalna	29 419,95
1 433,20	Efekta	Fund. nieprzew. wyd.	375,—
9 093,—	Weksle	Fundusz delcredere	10 905,50
16 371,45	Rolnicy rach. bież.	Weksle	10 480,—
5 350,26	Kupcy „ „	Rolnicy rach. bież.	12 311,—
13 995,—	Utensylja	Kupcy „ „	11 786,85
63 668,90	Nieruchomość	Banki „ „	3 400,97
		Do dysp. W. Zgrom.	5 315,45
<u>116 428,02</u>			<u>116 428,02</u>

Na rok 1923/24 przeszło 152 członków, w ciągu roku przybyło 15, ubyło 7; na rok 1924/25 przeszło 160 członków.

Buk, 10 kwietnia 1925 r.

„Rolnik“ w Buku
Spółdzielnia roln.-handl. z odp. ograni.
M. Gross. Ks. St. Niziński.

Rolnik w Kruszwicy

Bilans z dnia 30 czerwca 1924 r.

Aktywa		Pasywa	
zł			zł
221,—	Kasa	Udziały	4 695,52
4 971,80	Towary	Fundusz rezerwowy	20,51
100,—	Banki	Rezerwa specjalna	0,25
1 050,01	Akcje i indz. w Spółdz.	Rolnicy, rach. bież.	16 170,98
10 971,99	Rolnicy, rach. bież.	Kupcy „ „	26 276,07
4 649,46	Kupcy „ „	Banki	7 584,—
277,99	Utensylja		
166,92	Konie		
555,55	Maszyny		
31 782,56	Strata		
0,05	Nieruchomości		
<u>54 747,33</u>			<u>54 747,33</u>

Bilans otwarcia z dnia 1 lipca 1924 r.

Aktywa		Pasywa	
zł			zł
221,—	Kasa	Udziały	4 695,52
4 971,80	Towary	Fundusz rezerwowy	20,51
100,—	Banki	Rezerwa specjalna	0,25
1 250,—	Efekta	Rolnicy rach. bież.	16 100,98
10 971,99	Rolnicy rach. bież.	Kupcy „ „	26 276,07
4 649,46	Kupcy „ „	Banki	7 584,—
4 786,74	Utensylja	Nieruch. i hipoteki	10 164,21
845,—	Worki		
1 503,—	Konie		
1,—	Udziały w spółkach		
555,55	Maszyny		
44 056,—	Nieruch. i hipoteki		
<u>73 911,54</u>			<u>73 911,54</u>

Na rok 1923/24 przeszło 225 członków, w ciągu roku przybyło 16, ubyło 14. Na rok 1924/25 przeszło 227 członków.

Kruszwica, dnia 17 stycznia 1925 r.

Rolnik w Kruszwicy
Spółdz. rolniczo-handlowa z odp. ogr.
A. Chylewski. L. Sokołowski.

1 Rolnik w Koźminie.

Bilans z dnia 30 czerwca 1924 r.

Aktywa		Pasywa	
zł			zł
3 545,86	Kasa	Udziały	45,52
16 868,24	Towary	Fund. rezerwowy	771,28
0,30	Banki	Rezerwa specjalna	65,56
496,02	Akcje i udziały w Spółdz.	Fundusz emeryt.	0,08
14 978,93	Dłużnicy	Fundusz podatków	2 000,—
2,—	Utensylja i maszyny	Wierzyciele	10 835,04
1,—	Nieruchomości	Rach. weksli	15 268,—
		Banki	1 983,93
		Dywidenda towarowa	2 461,—
		Do dysp. Waln. Zgr.	2 462,03
<u>35 892,44</u>			<u>35 892,44</u>

Bilans otwarcia z dnia 1 lipca 1924 r.

Aktywa		Pasywa	
zł			zł
3 545,86	Kasa	Udziały	14 151,22
16 868,24	Towary	Fund. rezerwowy	13 965,52
7 055,—	Akcje i pożyczka odrodz.	Rezerwa specjalna	7 069,73
14 978,93	Dłużnicy	Fund. emeryt.	2 054,—
4 300,—	Utensylja	Fundusz podatków	2 000,—
0,30	Banki	Wierzyciele	15 456,02
700,—	Maszyny	Akcepty	15 268,—
25 000,—	Nieruchomości	Banki	1 983,93
		Remuneracja Rady Nadzorczej uch. na Waln. Zgrom. 80. 9. 24.	500,—
<u>72 448,42</u>			<u>72 448,42</u>

Na rok 1923/24 przeszło 167 członków, w ciągu roku przybyło 10, ubyło 6; na rok 1924/25 przeszło 171 członków.

Koźmin, dnia 24 stycznia 1925 r.

Rolnik w Koźminie

Spółdz. rolniczo-handlowa z odpow. ogr.

M. Szymczak. J. Kostański.

1 Rolnik w Gostyniu.

Bilans z dnia 30 czerwca 1924 r.

Aktywa		Pasywa	
zł			zł
267,16	Kasa	Udziały	6 067,23
8 295,61	Towary	Fundusz rezerwowy	3,92
492,67	Akcje i udziały w Spółdz.	Rezerwa specjalna	1,08
18 212,43	Dłużnicy	Fund. emerytalny	2 550,—
223,99	Utensylja	Delcredere	0,61
0,61	Nieruchomości	Rachunek weksli	7 055,—
		Rach. strat i zysków	17,54
		Zysk brutto	1 076,15
		Wierzyciele	10 612,20
		Banki	108,14
<u>27 491,87</u>			<u>27 491,87</u>

Bilans otwarcia z dnia 1 lipca 1924 r.

Aktywa		Pasywa	
zł			zł
267,16	Kasa	Udziały	19 028,50
8 295,61	Towary	Fundusz zasobowy	5 048,15
888,05	Akcje	Rezerwa specjalna	10 668,90
18 212,43	Dłużnicy	Delcredere	3 838,80
3 440,—	Utensylja	Fund. emerytalny	5 957,80
300,—	Zaprząg	Wierzyciele	10 612,20
32 000,—	Nieruchomości	Akcepty	7 055,—
		Banki	108,14
		Rach. strat i zysków	119,26
		Zysk	908,50
<u>63 403,25</u>			<u>63 403,25</u>

Na rok 1923/24 przeszło 265 członków, w ciągu roku przybyło 46, ubyło 11; na rok 1924/25 przeszło 300 członków.

Gostyń, dnia 25 stycznia 1925 r.

Rolnik w Gostyniu

Spółdz. rolniczo-handlowa z odp. ogr.

St. Cieślewicz. J. Kaźmierowski.

1 Rolnik w Pniewach.

Bilans z dnia 30 czerwca 1924 r.

Aktywa.		Pasywa.	
zł			zł
23,64	Kasa	Udziały	29,40
11 782,37	Towary	Fundusz rezerwowy	1 500,—
11 085,15	Rolnicy (Rach. bież.)	Rezerwa specjalna	10,47
4 502,03	Kupcy (Rach. bież.)	Fundusz emeryt.	1,12
828,45	Banki	„ delcredere	1,12
100,—	Weksle i akcepty.	Rezerwa podatku woj.	0,01
300,29	Efekta	Rolnicy (Rach. bież.)	10 131,60
—,03	Udziały własne	Kupcy (Rach. bież.)	425,10
64,—	Kaucje	Weksle i akcepty	3 816,75
1,—	Utensylja	Banki	2,81
1,—	Nieruchomość	Do dysp. W. Zgrom.	12 770,40
1,—	Koń		
<u>28 688,96</u>			<u>28 688,96</u>

Bilans z dnia 1 lipca 1924 r.

Aktywa.		Pasywa.	
zł			zł
23,64	Kasa	Udziały	4 724,98
11 782,37	Towary	Fundusz rezerwowy	2 780,79
11 085,15	Rolnicy (Rach. bież.)	Rezerwa specjalna	7 895,50
4 502,03	Kupcy (Rach. bież.)	Fundusz emeryt.	132,84
828,45	Banki	„ delcredere	81,21
100,—	Weksle i akcepty	Rezerwa podatku woj.	807,33
1 606,60	Efekta	Rolnicy (Rach. bież.)	10 131,60
2,—	Udziały własne	Kupcy (Rach. bież.)	425,10
300,—	Konta	Weksle i akcepty	3 816,75
64,—	Kaucje	Banki	2,81
3 284,16	Utensylja	Zysk	12 770,40
10 000,—	Nieruchomość		
<u>43 578,40</u>			<u>43 578,40</u>

Na rok 1923/24 przeszło 147 członków, w ciągu roku przybyło 4, ubył 1; na rok 1924/25 przeszło 150 członków.

Pniewy, 3 lutego 1925 r.

„Rolnik“ w Pniewach

Spółdz. roln.-handl. z odp. ogr.

L. Luleczka. F. Kukułka. J. Sypniewski.

3 Bank Spółdzielczy z nieogr. odpow. w Wielkiej Woli.

Bilans z dnia 31 grudnia 1924 r.

Stan czynny		Stan bierny	
	zł		zł
Kasa	31,37	Udziały	275,00
Pożyczki	577,15	Fundusz zasobowy	15 559,17
Nieruchomość	30 000,00	Inne rezerwy	15 000,00
Ruchomość	300,00	Wkłady	134,62
Akcje Banku Tow. Sp.	250,00	Zysk	189,73
	<u>31 158,00</u>		<u>31 158,00</u>

Rachunek Strat i Zysków. Winien: koszty administracyjne 149,45, zysk 189,73. Ma: Odsetki od pożyczek 23,41, dochód z nieruchomości 205,80, zysk z 1 półrocza 1924 r. 109,97. Razem 339,18.

Podział zysków. Zyski spisane na fundusz zasobowy.

Sprawozdanie niniejsze zatwierdzone zostało przez Walne Zgromadzenie dnia 28 czerwca 1925 r.

Przeszacowany bilans otwarcia na dzień 1-go stycznia 1925 r.

Stan czynny		Stan bierny	
	zł		zł
Kasa	31,37	Udziały	275,00
Pożyczki	577,15	Kapitał zasobowy	2 703,79
Nieruchomość	30 000,00	Rezerwa na wkłady	27 990,00
Ruchomość	300,00	Zysk	189,73
Akcje Banku Tow. Sp.	250,00		
	<u>31 158,52</u>		<u>31 158,52</u>

Niniejszy bilans otwarcia zatwierdzony został przez Walne Zgromadzenie dnia 28 czerwca 1925 r.

Bank Sliwice.
Bilans per 1 stycznia 1925 r.

Aktywa		Pasywa	
zł			zł
14,03	Kasa	Fundusz rezerw.	4 500,—
157,89	Banki	Rezerwa specjalna	6 915,87
18,96	P. K. O.	Fundusz emerytalny	2 000,—
2 578,50	Akcje	Depozyta	1 659,21
2 249,70	Pożyczka Państw.		
1 556,00	Weksle		
500,00	Ruchomości		
8 000,00	Nieruchomości		
<u>15 075,08</u>			<u>15 075,08</u>

Na rok 1924 przeszło 1342, w ciągu roku ubyło 12. Na rok 1925 przechodzi 1330.
Sliwice, dn. 14 lipca 1925.
Bank Sliwice. Sp. z odp. nieogr.
Bonkowski. Kaldowski.

Bank Ludowy w Ostrorogu.
Bilans z dnia 31 grudnia 1924 r.

Aktywa		Pasywa	
zł			zł
39,72	Kasa	Udziały	106,—
0,05	Akcje	Fundusz rezerwowy	0,45
0,11	Efekta	Rezerwa specjalna	0,02
2 959,23	Weksle	Wkłady	2 586,85
		Banki	155,68
		Do dysp. Waln. Zgrom.	150,11
<u>2 999,11</u>			<u>2 999,11</u>

Bilans otwarcia z dnia 1 stycznia 1925 r.

Aktywa		Pasywa	
zł			zł
39,72	Kasa	Udziały	106,—
282,—	Akcje	Fundusz rezerwowy	400,—
240,70	Efekta	Rezerwa specjalna	250,26
127,25	Wkłady	Wkłady	2 586,85
2 959,23	Weksle	Banki	155,68
		Do dysp. Waln. Zgrom.	150,11
<u>3 648,90</u>			<u>3 648,90</u>

Na rok 1924 przeszło członków 188. W r. 1924 przybyło 14, ubyło —. Na rok 1925 przechodzi 202 członków.
Ostroróg, 3 sierpnia 1925 r.
Bank Ludowy
Spółdzielnia z odp. nieogr. w Ostrorogu.
Trybusiewicz. Jądrzyk.

Rolnik w Janówcu.
Bilans z dnia 30 czerwca 1924 r.

Aktywa.		Pasywa.	
zł			zł
140,38	Kasa	Udziały	111,19
32 792,90	Towary	Fundusz rezerwowy	2 889,39
2 513,18	Akcje	Rezerwa specjalna	7,30
12 082,78	Różni za towary	" towarowa	27,77
24 931,52	Rolnicy, rach. bież.	" budowlana	0,03
10 302,29	Kupcy,	" emerytalna	2 777,80
0,01	Pożyczka Państw.	" delcredere	834,47
1,—	Utensylja	Fund. waloryzacyjny	2,02
1,—	Nieruchomość	Fund pod. kość.	3 000,—
		Rolnicy, rach. bież.	13 575,83
		Kupcy, " "	41 891,—
		Różni za towary	4 178,46
		Banki	10 358,69
		Do dysp. W. Zgrom.	3 111,11
<u>82 765,06</u>			<u>82 765,06</u>

Bilans otwarcia z dnia 1 lipca 1924 r.

Aktywa.		Pasywa.	
zł			zł
140,38	Kasa	Udziały	17 902,58
32 792,90	Towary	" płatne	0,95
2 942,70	Akcje	Fundusz rezerwowy	27 165,76
24 931,52	Rolnicy, rach. bież.	Rezerwa specjalna	1 183,72
10 302,29	Kupcy, " "	" towarowa	400,—
12 082,78	Różni za towary	" budowlana	8 084,18
212,—	Pożyczka Państw.	" emerytalna	5 541,05
20 706,13	Utensylja	" delcredere	21 704,52
53 987,06	Nieruchomość	Fundusz pod. kość.	3 000,—
		Rolnicy, rach. bież.	13 575,83
		Kupcy, " "	41 891,—
		Różni za towary	4 178,46
		Banki	10 358,69
		Czysty zysk z r. 23/24	3 111,11
<u>158 097,85</u>			<u>158 097,85</u>

Na rok 1923/24 przeszły 149 członków, w ciągu roku przybyło 17, ubyło 7; na rok 1924/25 przeszło 159 członków.
Janówiec, dnia 19 lutego 1925 r.
Rolnik
Spółdzielnia rolniczo-handlowa z o. p.
w Janówcu.
Ks prob. T. Noak. Fl. Drożdżyński.

Bilans Ziemiańskiego Banku Spółdzielczego z n. o. w Płońsku.

Aktywa	Na dzień		Aktywa	Na dzień	
	31. 12. 1924 r.	Otwarcia na dz. 1. 1. 1925 r.		31. 12. 1924 r.	Otwarcia na dz. 1. 1. 1925 r.
Rachunek kasy	17 905,46	17 905,46	Rachunek udziałów człon.	37 048,10	37 045,—
" Poczt. Kasy Oszcz.	3,55	3,55	" kapitału zapasowego	56,—	2 574,93
" Banku Polskiego	780,14	780,14	" kapitału sp. rezerwow.	485,28	1 000,—
" papierów %% i akcyj	3 395,38	15 188,—	" wkładów terminowych	66 838,50	103 511,07
" papierów %% Kasy Prz.	1 202,95	1 202,95	" rachunków bieżących	108 594,17	108 594,17
" pieniędzy zagranicznych	30,—	30,—	" korespondent. „Loro“	15 589,78	15 589,78
" nieruchomości	83,48	70 975,—	" redyskonta weksli	40 850,—	40 850,—
" ruchomości	1 357,45	3 172,—	" Kasy Przewoźności	1 230,92	5 100,92
" skup weksli	241 922,—	241 922,—	" sumy przechodnie	29,98	29,98
" wydatki do zwrotu	2 251,60	2 251,60	" obciążenia hipoteczne nieruchomości	—,12	4 010,—
" wkłady terminowe			" podatek skarbowy	45,32	45,42
" wypłac. na rok walor.	2 511,54	—	" procentów pobranych	1 300,—	1 300,—
" korespondent. „Nostro“	769,08	769,08	" różni za inkaso	30 026,62	30 026,62
" inkaso	30 026,62	30 026,62	" różni za depozyty	1,—	1,—
" depozyty	1,—	1,—	Zysk za 1924 r.	144,46	144,46
" należności przedwojen.	—	—,10			
	<u>302 240,25</u>	<u>384 227,50</u>		<u>302 240,25</u>	<u>384 227,50</u>

Czysty zysk za 1924 r. w sumie zł. 144 gr. 46 został odpisany na kapitał zapasowy zgodnie z uchwałą Walnego Zgromadzenia z dnia 28. kwietnia 1925 r.
Rachunek strat i zysków za 1924 r. Aktywa: Odsetki, a) od wkładów i r-ków bieżących 4 511,01 zł. b) od długów bankowych i redyskonta 5 848,81 zł. c) prowizje 233,21 zł. Koszty handlowe 21 833,71 zł. Wątpliwe należności odpisane na straty zł. — gr. 50. Zysk netto za 1924 r. 144,46 zł. Ogółem 32 571,70 zł. Pasywa: Odsetki: a) od pożyczek 17 546,86 zł. b) od papierów procentowych 2 110,86 zł. c) prowizje 2 421,74 zł. Dochód z nieruchomości 1 865,11 zł. Zysk ze sprzedaży walut obcych 5 026,78 zł. Przeniesiono z kapitału sp. rezerwowego 3 300,— zł. Różne zyski 300,35 zł. Ogółem 32 571,70 zł.

Ziemiański Bank Spółdzielczy z n. o. w Płońsku,

Chrześcijańska Kasa Spółdzielcza z nieogr. odp. w Łodzi na podstawie Ustawy o łączeniu się spółdzielni z dnia 7 kwietnia 1922 r. i na mocy uchwały Walnego Zgromadzenia członków z dnia 23 czerwca r. b.

została połączoną i przejętą przez

Robotniczy Bank Spółdzielczy z ogr. odp. w Łodzi

Zawiadamia się niniejszem wierzycieli Chrześcijańskiej Kasy Spółdzielczej z nieogr. odp. w Łodzi, że wierzycielności Ich, istniejące podług bilansu z dnia 31 maja r. b. mogą być na żądanie zaspokojone lub zabezpieczone. Wierzycieli, którzy się nie zgłoszą w przeciągu 3 miesięcy od ostatniego ogłoszenia, uważać się będą za zgadzających na powyższe zmiany.

Tymczasowy Zarząd Chrześcijańskiej Kasy Spółdzielczej z nieogr. odp. w Łodzi.

W. Wanatowski.

Ig. Małecki.

W. Ciołek.

Kierownika „Rolnika“

posadę obejmie młody handlowiec-kooperatysta, organizator, wyższe wykształcenie handlowe, praktyka w pierwszorzędnym instytucjach rolniczych, podejmie się zreorganizować i postawić na wysokim poziomie każdą spółkę, — referencje. Oferty sub D. S. do biura ogłoszeń

T. Pietraszek, Warszawa, Marszałkowska 115.

Poznań, ul. Seweryna Mielżyńskiego nr. 1.

Telefon 1421 (dawniej ul. Wiktorji) Telefon 1421

„POWIERNIK“

Towarzystwo akcyjne rewizyjno-powiernicze

wykonuje swoją działalność w następujących gałęziach:

- I. Książkowość bankowa, spółkowa, kupiecko-przemysłowa.
 - II. Książkowość dla majątków ziemskich z własnym wydawnictwem rejestrów.
 - III. Oddział podatkowy — deklaracje, reklamacje, zastępstwo.
 - IV. Rewizje ksiąg i kasowości w instytucjach i przedsiębiorstwach komunalno-państwowych.
 - V. Administracje spadkowe, przeprowadzanie likwidacji, akordów, zamiany, prywatnych przedsiębiorstw i inne czynności powiernicze.
- Rzeczoznawstwo, organizacje, stałe nadzory i rewizje przygodne przez przysięgłych rewizorów.
Bezwzględna dyskrecja zapewniona. — Honorarium według umowy.

Spółdzielnia Wydawnicza Unii Związków Spółdzielczych

z odpow. udziałami w Poznaniu.

Tel. 34-89. Konto czek.: Poznań nr. 206013.

Poleca broszury i dzieła z dziedziny spółdziel. i podatkowej księgi handlowe i druki dla Spółdzielni.

Wykonuje we własnej drukarni wszelkie druki, oraz dostarcza każdego rodzaju stemple metalowe i kauczukowe.

Ostatnia nowość: M. Scheffs: O wekslach i czekach 3 zł.
M. Turski i T. Wolfram: Polska tabela procent. 10 zł.

Centrala Rolników Tow. Akc.

(Hurtownia „Rolników“ Spółdzielni Rolniczo-Handlowych
należących do
Związku Spółdzielni Zarobkowych i Gospodarczych T.z.)

w POZNANIU, Plac Wolności 17

i Oddziały jej:

w Bydgoszczy, ulica Gdańska 19,

w Toruniu, ulica Szeroka 18,

w Włocławku, ulica Ogrodowa 2.

w Gdańsku, Pfefferstadt 38/39 oraz

Przedstawicielstwo w Katowicach, ulica Marjacka 13,

załatwiają wszelkie transakcje, wchodzące w zakres handlu ziemiopłodami, paszami, nawozami sztucznymi, opałem i t. p. za pośrednictwem Spółdzielni Rolniczo-Handlowych, pod nazwą „Rolnik“, w Wielkopolsce, na Pomorzu, na Kujawach i Górnym Śląsku.

„Rolniki“

kupują od ziemian i gospodarzy: zboża wszelkiego rodzaju, ziemniaki i wszystkie inne ziemiopłody,

dostarczają na specjalnie dogodnych dla rolnictwa warunkach, za gotówkę lub na zamianę: nawozy sztuczne, paszę, opał i inne artykuły, potrzebne rolnictwu.

Od dokonanych zakupów i sprzedaży udzielają członkom w końcu roku dopłat względnie zwrotów.

Zagraniczne wyroby

opanowują coraz bardziej krajowy rynek i utrudniają rozwój naszych placówek przemysłowych, wywołując tem samem w Polsce bezrobocie i powodując krytyczny stan ekonomiczny, który pogarsza egzystencję wszystkich obywateli

Krajowe wyroby

przyczyniają się do wzrostu i rozkwitu naszego życia przemysłowego i handlowego, uniezależniają państwo od obcych wpływów i sprowadzają do niego dobrobyt, przez co staje ono na wyżynach ekonomicznych jak również staje się odpornem na wszelkie wrogie zakusy.

HURTOWNIA SPÓŁEK SPOŻYWCÓW

POZNAŃ - GRUDZIĄDZ - KATOWICE

w zrozumieniu powyższego postawiła sobie za zadanie zastępować dotychczas powszechnie używane produkty pierwszej potrzeby fabrykatów obcych fabrykatami własnymi. Cały szereg wytwórczych zakładów uruchomionych przy Hurtowni, jako placówki handlowej, wypuszcza na rynek wyroby znane pod marką

HA - ES - ES

Każdy, kto chce popierać nasze zadanie, czy to kupiectwo czy to przemysł, winien zważać przy zakupie na znane marki

HA - ES - ES

Dotychczas pod powyższą marką ukazały się następujące towary:

**HERBATA — KAKAO — KAWA SŁODOWA — KROCHMAL
RYŻOWY — NATRON — PASTY do obuwia — PŁATKI
owsiane — PŁYN do czyszczenia metali METALOL —
ULTRAMARYNA do prania.**

Związkowa Centrala Maszyn

Poznań, Wjazdowa 9.

Adres telegr.: Cemata.

Telefon 22 80 i 22 89.

Maszyny
i
narzędzia rolnicze.

...

Największa w Zachodniej
Polsce składnica
części rezer-
wowych.

Wyłączne prawo sprzedaży:

wyrobów fabryk: Tow. Akc. H. Cegielski
światowej | oryg. szwedzkich wirówek „Baltic“
sławy | maszyn żniwnych Massey-Harris.